

«Fishing For Litter» som tiltak mot marin forsoøpling i Norge

Gjennomføring av en prøveordning i åtte norske
havner i 2017



KOLOFON

Utførende institusjon

Salt Lofoten AS

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Hilde Rødås Johnsen

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Lise Langård

M-nummer

903 2017

År

2017

Sidetall

26

Miljødirektoratets kontraktnummer

15080268

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

SALT Lofoten AS (SALT) ved Vilma Havas og Hilde Rødås Johnsen

Tittel - norsk og engelsk

«Fishing For Litter» som tiltak mot marin forsøpling i Norge (2017)
«Fishing For Litter» as a measure against marine litter in Norway (2017)

Sammendrag - summary

Miljødirektoratet har gitt SALT oppdraget med å gjennomføre en 2-årig prøveordning med Fishing For Litter (FFL) i utvalgte havner i Norge i 2016 og 2017. Rapporten oppsummerer gjennomføring og erfaringer fra prøveordningens andre driftsår. Ordningen er i løpet av 2017 utvidet fra 3 til 8 havner.

SALT has been assigned the implementation of the 2-year Fishing For Litter (FFL) pilot program by the Norwegian Environment Agency. The program has been carried out in selected harbours in Norway during 2016-2017. This report summarises the implementation and experiences from the second year of the pilot program. The program has been extended from 3 to 8 harbours during 2017.

4 emneord

Fishing For Litter, marint avfall, prøveordning 2017, OSPAR

4 subject words

Fishing For Litter, marine litter, pilot program 2017, OSPAR

Forsidefoto

SALT Lofoten AS

Innhold

Sammendrag.....	3
Summary	3
Forord	4
Deltakere og ansvarsfordeling	4
1. Organisering, gjennomføring og målsetting	6
1.1 Mål	6
2. Kostnadsramme og finansiering	7
3. Status deltakerfartøy og mottak.....	7
3.1 Fartøystørrelser og grupper	10
4. Innsamlede avfallsmengder	10
4.1 Oppfølging av leveranser og fartøy.....	11
5. Avfallshåndtering og gjenvinning	13
5.1 Gjenvinning av innsamlede materialer	14
6. Status kunnskapsinnhenting	15
7. Rapportering og regnskap	17
8. Konklusjon og erfaringer 2016-2017.....	17

Vedlegg:

1. Vedlegg 1: Rapporteringsskjema Fishing For Litter OSPAR
2. Vedlegg 2: NRK Østfold sin nyhetssak om åpningen av mottaket i Hvaler 12.08.2017
3. Vedlegg 3: NRK Sogn og Fjordane sin nyhetssak om mottaket i Måløy 29.09.2017

Sammendrag

Rapporten oppsummerer erfaringer fra andre driftsår i den 2-årige prøveordningen Fishing For Litter.

Ordnningen involverer fiskefartøy i oppsamling av marint avfall til havs, og tilbyr deltagende fartøy gratis levering av marint avfall samlet opp fra havet under ordinært fiske. Prøveordningen er finansiert og iverksatt i regi av Miljødirektoratet, mens SALT Lofoten AS (SALT) har administrert ordningen på oppdrag fra Miljødirektoratet. Oppdraget har vært organisert i to faser, der første fase - planlegging og oppstart av ordningen ble gjennomført i 2015, mens andre fase har omfattet gjennomføring av ordningen i 2016 og 2017.

Fishing For Litter har i løpet av 2017 omfattet totalt åtte mottak for oppsamlet marint avfall. Det ble etablert mottak i Tromsø, Ålesund og Egersund i 2016 og i Karmøy, Hvaler, Måløy, Båtsfjord og Austevoll i 2017. I 2017 har 49 fartøy deltatt i ordning, hvorav 22 fartøy ble rekruttert som følge av etablering av nye mottak i 2017. I tillegg pågår det fortsatt registrering av fartøy ved nye mottak.

Fartøyene har vært utstyrt med sekker for avfallsoppsamling, og der oppfisket marint avfall har vært sortert i to kategorier ombord; "gjenvinnbart fiskeriavfall" og "annet avfall/restavfall". Mindre fartøy, som av plassmessige årsaker ikke har hatt mulighet til å håndtere storsekker ombord har der dette har vært aktuelt, hatt mulighet for å levere avfall løst til mottaket hvor det blir samlet i sekker. Totalt for de åtte mottakene er det mottatt 63 leveranser av marint avfall i 2017 med en samlet vekt på 74 tonn. Av dette er 40 tonn avfall klassifisert som fiskeriavfall, mens 34 tonn er klassifisert som restavfall. Det har både i 2017 vært samarbeidet med Nofir om resirkulering av gjenvinnbart fiskeriavfall innenfor ordningen, og med lokale avfallsselskap om avfallsbehandling av restavfall, samt containerleie og tømning. Totalt er 51 tonn innsamlet avfall resirkulert via Nofir i løpet av prøveperioden, hvorav 46 tonn er transportert til gjenvinning i 2017.

Summary

The report summarises the experiences from the second year of implementation of the 2-year pilot program Fishing For Litter. Fishing For Litter is a program under which fishing vessels deliver marine litter caught during regular fishing activity free-of-charge to assigned marinas. The pilot program is funded and implemented by The Norwegian Environment Agency and administered by Salt Lofoten AS (SALT) on its behalf. The program has been administered in two phases. Phase 1 was completed in 2015 and included planning and start-up of the scheme. The program was implemented in Phase 2, in 2016-2017.

Fishing For Litter had eight marine litter collection points in 2017, located in Tromsø, Ålesund and Egersund, established in 2016, and Karmøy, Hvaler, Måløy, Båtsfjord, and Austevoll, established in 2017. A total of 49 vessels have participated in the program in 2017, 22 of which were recruited as a result of the opening of new harbours.

Most of the vessels are equipped with large collection bags on-board and are requested to sort litter in two categories; "recyclable fishery waste" and "other waste". Some smaller vessels are given the option to deliver small amounts of marine litter in the harbour where it will be collected in big bags. In total, 63 deliveries tallying 74 tonnes of marine litter has been collected in 2017, 40 tonnes of which has been classified as "recyclable fishery waste", and 34 tonnes as "other waste". Recyclable fishery waste has been processed in collaboration with Nofir, while container leasing, emptying and disposal of non-recyclables has been organised in collaboration with local waste management companies. A total of 51 tonnes of

Fishing For Litter waste has been recycled by Nofir in 2017, 46 tonnes of which has been transported to recycling.

Forord

Miljødirektoratet har gitt Salt Lofoten AS (SALT) oppdraget med å administrere gjennomføringen av en toårig prøveordning med Fishing For Litter (FFL) i utvalgte havner i perioden 2016 - 2017. Oppdraget har vært gjennomført som et prosjekt i to faser - en operativ fase i 2016 og 2017, og en planleggingsfase i 2015. Fase 2 - oppstart av ordningen, administrasjon og gjennomføring av to driftsår (2016 og 2017) ble iverksatt fra og med årsskiftet 2016. Den toårige prøveordningen avsluttes formelt ved årsskiftet 2017 og skal deretter evalueres. En eventuell videreføring avgjøres av Miljødirektoratet og vil sees i sammenheng med en mulig fremtidig ordning for vederlagsfri levering av marint avfall i norske havner.

Rapporten redegjør for gjennomføring av prøveordningens andre driftsår. Det vises til rapport M 744/2016 "Fishing For Litter" som tiltak for marin forøpling i Norge. Gjennomføring av en prøveordning i 3 norske havner i 2016 for informasjon om første driftsår, samt SALT Rapport nr.1010/2015 som redegjør for Fase 1 i prosjektet.

Ordningen er i 2017 videreført med bakgrunn i oppdragsbeskrivelse, SALTs løsningsspesifikasjon med tilhørende presiseringer, samt plan for gjennomføring av prøveordningen utarbeidet i Fase 1. Ordningen er i tillegg videreutviklet og utvidet med nye mottak med bakgrunn i tilleggsbevilgninger over revidert statsbudsjett for andre halvår 2017.

Deltakere og ansvarsfordeling

Prøveordningen Fishing For Litter har vært finansiert gjennom bevilgning fra Miljødirektoratet som også er prosjekteier. I 2017 er det i tillegg gitt en betydelig ekstrabevilgning over revidert statsbudsjett, samt tilskudd fra Nærings- og fiskeridepartementet. Nærmere oversikt over finansiering fremgår av kapittel 2.

Ansvarlig prosjektleder hos SALT i 2017 har vært Hilde Rødås Johnsen, mens Vilma Havas har vært prosjektmedarbeider med særlig ansvar for utvidelse av ordningen i andre halvår. Det har også i 2017 vært samarbeidet med Nofir om gjenvinning av innsamlet avfall. Ansvarlige kontaktpersoner hos Nofir har vært daglig leder Øistein Aleksandersen og logistikkansvarlig Heidi Ruud.

SALT har i tillegg samarbeidet med følgende aktører om mottak og avfallsbehandling:

Remiks Næring AS, Tromsø	-	ansvarlig kontaktperson Bengt Åge Lind
Troms Fryseterminal	-	ansvarlig kontaktperson Lars Valdermo og Kurt Einar Tårnes
Longvagrgruppen AS, Ålesund	-	ansvarlig kontaktperson Jan Egil Strømmen
Sunnmøre Transport AS, Ålesund	-	ansvarlig kontaktperson Thor Østen Hurlen og Per-Andrè Olsbø
Egersund Trål AS, Egersund	-	ansvarlig kontaktperson Wenche Vigrestad
Miljø Container AS, Egersund	-	ansvarlig kontaktperson Vidar Nesheim

Åkrehamn Trålbøteri AS, Karmøy	-	ansvarlig kontaktperson Terje Hemnes
Franzefoss Gjenvinning AS, Karmøy	-	ansvarlig kontaktperson Even Børve
Egersund Group, Hvaler	-	ansvarlig kontaktperson Geir Magne Skjeldbred
Sandbakken Miljøstasjon, Hvaler	-	ansvarlig kontaktperson Ole Johan Vauger
Humlekjær & Ødegaard AS, Hvaler	-	ansvarlig kontakt Magnus Larson
Nordfjord Havn IKS, Måløy	-	ansvarlig kontaktperson Sølve Oldeide
Retura Nomil AS, Måløy	-	ansvarlig kontaktperson Nils Rune Nesbakk
Båtsfjord Havn KF, Båtsfjord	-	ansvarlig kontaktperson Øystein Jørgensen og Geir Knutsen
Jan Nylund & sønner AS, Båtsfjord	-	ansvarlig kontaktperson Jan Nylund
Mørenot AS, Austevoll	-	ansvarlig kontaktperson Lars Tor Silnes og John Hevrøy
Ragn-Sells AS, Austevoll	-	ansvarlig kontaktperson Bjarte Barane

På vegne av deltakende samarbeidspartner ønsker SALT å takke for oppdraget.

Ramberg 01.12.17



Hilde Rødås Johansen
Prosjektleder

1. Organisering, gjennomføring og målsetting

2017 utgjør det andre av foreløpig to vedtatte driftsår i prøveordningen Fishing For Litter. Prøveordningen er i 2017 videreført etter den mal som er etablert og gjennomført i 2016 som beskrevet i rapport M744/2016 av 01.12.16. Det er ikke gjort vesentlige justeringer i praksis for ordningen sett i forhold til første driftsår utover de endringer som medfølger av utvidelse av ordningen i andre halvår. Det henvises til rapport for 2016 for nærmere informasjon om praktisk gjennomføring og organisering.

Organisering og gjennomføring av utvidelse av ordningen fra tre til åtte mottak i 2017 er beskrevet i kapittel 3.

1.1 Mål

Prøveordningen er videreført med bakgrunn i følgende definerte hovedmål i henhold til oppdragsgivers oppdragsbeskrivelse;

1. Bidra til å fjerne marint søppel fra havet
2. Øke fiskernes bevissthet i forhold til egne bidrag av søppel til miljøet
3. Legge til rette for å overvåke regionale trender innen marint søppel
4. Undersøke mulighetene for å gjenvinne de ressursene som tas opp av havet i form av marint søppel

I henhold til evalueringsmøte med oppdragsgiver (Miljødirektoratet) 19. januar 2017, har det i tillegg vært et uttalt ønske å øke fokuset på registrering og gjenvinning av innsamlet avfall i 2017 basert på metodeutvikling fra første driftsår. I tillegg har det vært et mål å bidra til overvåkning av regionale trender innen marin forsøpling (delmål 3). Denne målsettingen er søkt ivarettatt gjennom et tilleggsprosjekt finansiert via Miljødirektoratets tilskuddsordning, der innsamlet avfall blir grundig analysert og registrert. Rapporteringsfrist for dette prosjektet er 20. april 2018.

Delmål 2 er blant annet søkt ivarettatt gjennom utstedelse av årlig miljøkvittering til deltakende fartøy. Dette som en bevisstgjøring på hvordan deltakernes innsats har bidratt til redusert forsøpling av havmiljøet. Miljøkvittering for 2017 vil bli utstedt per 31.12.17. Videre har vi informert om ordningen gjennom nyhetsbrev med informasjon om fremdriften i prosjektet, innsamlede avfallsmengder, praktisk informasjon om gjennomføring mv. Deltakerne blir også oppdatert løpende via Fishing For Litter sin facebookside (www.facebook.no/fishing.for.litter.norway), der både fremdriften i prosjektet, enkeltleveranser og generell informasjon relatert til marin forsøpling blir delt. I tillegg holder prosjektledelsen løpende kontakt med fartøy og deltakende aktører.

Det er i 2017 gjennomført en betydelig utadrettet virksomhet der erfaringene fra prøveordningen og problemstillinger knyttet til marin forsøpling har vært presentert i relevante fora og i media. NRK Østfold publiserte en nyhetssak om åpningen av Fishing For Litter mottaket i Hvaler¹ den 12. august, mens NRK Sogn og Fjordane har skrevet om mottaket i Måløy². TV2 hadde reportasje om ordningen fra Ålesund 9. februar 2017³, der også statsråd

¹ URL: <https://www.nrk.no/ostfold/fiskere-pa-hvaler-skal-bidra-til-et-renere-hav-1.13639155>

² URL: https://www.nrk.no/sognogfjordane/_-trist-a-sja-all-driten-1.13709439 og <https://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-sogn-og-fjordane/DKSF11019417/28-09-2017>

³ URL: <http://www.tv2.no/a/8917343/>

Vidar Helgesen var intervjuet. Ordningen har også vært fremmet internasjonalt som et tiltak for forebygging og opprydding av marint avfall fra fiskeri. Dette gjennom representasjon og innlegg på workshop i regi av Clean Nordic Ocean i København i august, og ved to seminarer om marin forøpling i regi av generalkonsulatet i Murmansk henholdsvis i juni og i november 2017.

Ivaretagelsen av delmål 4 inkluderer gjennomføringen av en prøveforsendelse av ca 5,4 tonn krabbeteiner (primært snøkrabbeteiner) innsamlet via Fishing For Litter til Nofirs demonteringsanlegg i Litauen for vurdering av gjenvinningspotensialet for teiner. Denne delen av prosjektet er gjennomført i samarbeid med Fiskeri- og havbruksnærings Forskningsfond (FHF) som har finansiert prøveforsendelsen. Erfaringene fra prøveforsendelsen fremgår av SALT Rapport 1015 utarbeidet av SALT og Nofir. Teiner ble samlet inn gjennom prøveordningen i 2016, mens analyse, konklusjoner og rapportering ble gjennomført i 2017.

2. Kostnadsramme og finansiering

Prøveordningen har både i 2016 og 2017 vært finansiert via bevilgning fra Miljødirektoratet. I tillegg ble det i begynnelsen av 2017 gitt en tilleggsbevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet på 120.000 kroner, øremerket etablering av mottak i Karmøy. Samlet ga dette en opprinnelig totalramme i 2017 på 470.000 kroner for de fire havnene som har tatt del i ordningen i første halvår. Gjennom revidert statsbudsjett i juni 2017 ble rammene til Fishing For Litter vedtatt økt med én million kroner i 2017. Denne bevilgningen var forbeholdt en utvidelse av ordningen til nye havner og mottak. I løpet av andre halvår i 2017 ble det etablert fire nye mottak og rekruttert 21 nye fartøy i ordningen. Det er i tillegg planlagt for oppstart av ytterligere ett mottak i Nordland som vil kunne iverksettes ved en eventuell videreføring av ordningen i 2018. Per dags dato er det registrert 49 fartøy som deltar i Fishing For Litter fordelt på åtte mottak. Det pågår fortsatt registrering av fartøy ved noen av mottakene slik at antallet fartøy som reelt vil ha tilgang til ordningen som følge av gjennomførte utvidelse vil være noe høyere.

Det har ikke vært definert formelle målsetninger for gjennomføringen av Fishing For Litter i 2017 basert på kvantum, kostnader eller økonomi. Den opprinnelige kostnadsrammen har likevel vært lagt til grunn for forventet innsamlet avfallsmengde i 2017. Basert på en stipulering av kostnadsnivå ble det fra årets start lagt til grunn 10 måneders drift (1. jan - 1. nov), eller inntil 50 tonn innsamlet avfall til en gjennomsnittlig pris for avfallsbehandling på ca kr 2.000 pr tonn. Det ble tatt forbehold om en tidligere stopp i ordningen ved uforutsett høye avfallsmengder og/eller overskridelse av kostnader til avfallsbehandling i forhold til rammen. Med bakgrunn i økte driftsrammer har ordningen vært gjennomført uten driftsstans i perioden 1. januar til 1. desember 2017, og pågår i første omgang ut året i påvente av avklaring av eventuell videreføring i 2018.

Oversikt over innsamlet kvantum og leveranser fremgår av kapittel 4.

3. Status deltakerfartøy og mottak

Fishing For Litter har fra årsskiftet 2017 vært videreført med de tre mottakene som var etablert i 2016: Tromsø, Ålesund og Egersund. Inngåtte avtaler om drift og gjennomføring av mottak, samt avfallshåndtering er videreført uten endringer ved alle tre lokasjoner. Basert på tilleggsbevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet ble det i mars 2017 åpnet et nytt mottak i Karmøy. Mottaket i Karmøy inngår i de opprinnelige fire mottakene som var vedtatt å inngå i prøveordningen fra oppstart, men der oppstart i Karmøy har vært utsatt i påvente av økte budsjettammer. Mottaket i Karmøy driftes etter samme modell som de øvrige tre

mottakene. Mottak av avfall er her etablert i samarbeid med Åkrehamn Trålbøteri AS, mens Franzefoss Gjenvinning AS er ansvarlig samarbeidspartner for avfallshåndtering.

I løpet av andre halvår er ytterligere fire mottak etablert med bakgrunn i revidert statsbudsjett. Det første av disse åpnet i august 2017 i Hvaler. Mottaket i Hvaler er etablert i Utgårdskilen og opereres i samarbeid med Egersund Group AS, Sandbakken Miljøstasjon, og Humlekjær & Ødegaard AS. I september ble det åpnet ytterligere to nye mottak, ett i Måløy og ett i Båtsfjord. Mottaket i Måløy er plassert i Nordfjord Havn, mens Retura Nomil er ansvarlig for containere og avfallshåndtering. Mottaket i Båtsfjord er etablert i den offentlige havnen Båtsfjord Havn, mens avfallsselskapet Jan Nylund & Sønner AS er ansvarlig for containere og avfallshåndtering. Det siste mottaket ble åpnet i Austevoll i november. Samarbeidspartnere i Austevoll er Mørenot AS og Ragn-Sells AS. I tillegg har det vært planlagt for oppstart av ytterligere ett mottak i Nordland uten at dette så langt er kommet i drift. Dette har sammenheng med skifte av havn som følge av manglende lokal interesse.



Figur 1 Mottakssteder for FFL. Kart: SALT



Bilde 2 Miljø- og klimaminister, Vidar Helgesen deltok i åpningen av mottaket i Hvaler 12.08.2017. Foto: SALT

Valg av havner for utvidelsen ble gjort i samråd med Miljødirektoratet som oppdragsgiver, basert på blant annet følgende hensyn:

- Geografisk dekningsområde
- Havnens størrelse (primært antall fartøy ordningen vil være tilgjengelig for)
- Fiskeri og fartøytyper som sokner til området

Det har i tillegg vært lagt vekt på lokal interesse for tiltaket, samt at det har vært ansett som relevant å vektlegge områder med kjente problemer med marin forurensning der fiskeflåten kan bidra med oppryddingsinnsats for å dempe eller forebygge problemer - eksempelvis i form av avfall som driver på land, eller skade på marint liv.

Ved prioritering av fartøy og redskapstyper har det generelt for ordningen vært lagt vekt på forventet oppryddingseffekt. Trålflåten har på denne bakgrunn vært prioritert for deltakelse. Ved utvidelse av ordningen i andre halvår 2017 har det i tillegg vært lagt vekt på muligheten til å innhente erfaringsgrunnlag fra en bredere del av flåten, samt hensynet til å gi et tilbud om avfallslevering til flere flåtetyper. Dette har medført en større variasjon i redskapstyper og flåtestørrelse i siste halvår, enn det som har vært tilfelle frem til ordningen ble utvidet.

En sentral utfordring i forhold til fartøyrekruttering har vært å komme i kontakt med fartøyene. De fleste større fartøyene kan kontaktes via rederier, mens den mindre flåten må kontaktes direkte. Dette kan være krevende da fiskerne som oftest har lite tid til administrative oppgaver og å besvare henvendelser i sitt daglige virke. Det har derfor vært samarbeid med mottak, fiskeriorganisasjoner og salgslag for å komme i kontakt med aktuelle fartøy og fiskere. Bruk av media har også vært prioritert i 2017 for å nå flest mulig fartøy.

3.1 Fartøystørrelser og grupper



Bilde 3 Sekkestativene i Hvaler. Foto: SALT

Mens deltagende fartøy i 2016 primært har vært større havgående trålfartøy, har utvidelsen av ordningen og etableringen av nye mottak i 2017 åpnet for at også kystfartøy i større grad tar del i prøveordningen. Per 01.12.17 spenner størrelsen på påmeldte fartøy fra reketrålere på 10,30 meter til frysetrålere på 74,7 meter. Inkludering av flere mindre fartøy i ordningen har krevd tilrettelegging av praktiske løsninger for avfallshåndtering og levering egnet for mindre fartøy. Eksempelvis vil håndtering av 1000 liters sekker om bord i små fartøy kunne være vanskelig i forhold til lagringsplass på dekk. Ved etablering av nytt mottak i Hvaler der fartøyene primært er mindre reketrålere, er dette ivare tatt gjennom etablering av sekkestativ på land for daglig levering av mindre avfallsmengder. Dette innebærer at leveranser av FFL-avfall i Hvaler ikke registreres på fartøynivå men kun som samlet innlevert kvantum.

I tillegg til en økt variasjon i størrelse av fartøy, har utvidelsen også ført til en økt variasjon i fiskeredskap. Blant annet har antall fartøy som fisker med autoline økt fra ett til seks, og fartøy som bruker reketrål har økt fra to til seks fartøy siden begynnelsen av 2017. Fordeling av antall fartøy og redskapsgrupper for de enkelte havner fremgår av tabell 1 nedenfor. Flere fartøy er påmeldt for levering i mer enn en havn, og vil kunne veksle mellom ulike leveringshavner ut fra sesong. Totalt 38 havgående fartøy og 11 kystfartøy (under 28 meter) er så langt påmeldt ordningen.

Tabell 1

Antall og type fartøy i hver havn som deltar i prøveordningen i 2017

Fartøy per havn	Tromsø	Ålesund	Egersund	Karmøy	Hvaler	Måløy	Båtsfjord	Austevoll
Havgående trål/not/autoline	23	29	4	3		6	12	
Line/garn/autoline (kyst)		1				1	1	
Not/snurrevad	1	1					1	
Reketrål/seitrål	1		1	2	4			1
Totalt fartøytall pr havn ⁴	25	31	5	5	4	7	14	1

Tabell 1 Antall og type fartøy i hver havn som deltar i prøveordningen i 2017

4. Innsamlede avfallsmengder

Det ble i første halvår⁵ samlet inn totalt 27 tonn avfall fra de fire mottakene som var etablert før juni 2017. I løpet av andre halvår frem til 1. desember, har det blitt samlet inn totalt 47,3 tonn avfall fra de åtte mottakene. Det vil si at det per 1. desember er blitt levert ca. 74,3

⁴ 29 fartøy er påmeldt for leveranse i flere havner

⁵ Tall per 15.06.2017

tonn avfall totalt i 2017. I tillegg har Båtsfjord havn mottatt fem leveranser som enda ikke er blitt veid, og som inntil videre er ekskludert fra totalkvantumet. På grunn av manglende vekt ved havnen, vil avfallsmengden bli registrert ved tømning av containere, og registreringene fra Båtsfjord må derfor etter-rapporteres.

Innsamlede avfallsmengder er registrert per 01.12.2017, og fremgår av tabell 2. nedenfor:

Tabell 2

Mottatte leveranser (antall og totalkvantum) ved havnene i 2017

Leveranser pr havn	Tromsø	Ålesund	Egersund	Karmøy	Hvaler	Måløy	Båtsfjord	Austevoll
Antall leveranser pr havn	40	14	1	2	N/A ⁶	1	5	0
Kvantum (kg) ⁷	51 780	20 548	200	690	900	260	N/A ⁸	0

Tabell 2 Mottatte leveranser (antall og totalkvantum) ved havnene i 2017

Med unntak av Båtsfjord og Hvaler er innrapporteringen basert på innveid avfallsmengde registrert ved leveranse. Det enkelte mottak fører skjema over mottatte leveranser der fartøynavn, registreringsnummer, mengde returavfall til Nofir, mengde restavfall samt eventuelle merknader til leveranser inngår. Registreringen rapporteres jevnlig til prosjektleder etter anmodning, og danner grunnlag for rapportering. I Tromsø praktiseres etter eget initiativ løpende dokumentasjon av mottatte leveranser i form av epost med bildedokumentasjon, vekt, mottaksdato og fartøynavn. Rapportering av innsamlet avfall skjer i henhold til retningslinjene fra OSPAR (revidert i OSPAR rekommandasjon 2016/1).

En oppdatert rapportering av kvantum og leveranser per 31.12. 2017 vil bli ettersendt som tillegg til rapporten.

4.1 Oppfølging av leveranser og fartøy

Totalt er det for mottakene i Tromsø, Ålesund, Egersund, Karmøy, Måløy, Båtsfjord, og Austevoll mottatt 63 leveranser i 2017, fordelt på i alt 18 fartøy. I tillegg kommer leveranser og fartøy i Hvaler som ikke er inkludert i oppsummeringen siden de enkelte leveranser per dags dato ikke registreres på fartøynivå. Formelt er det så langt påmeldt fire fartøy i Hvaler, mens antallet fartøy som leverer avfall gjennom ordningen sannsynligvis er større. Totalt er det ca. 20 mindre fartøy i Hvaler som vil ha tilgang til å benytte seg av Fishing For Litters leveringsløsning for oppfisket avfall. Det arbeides med å få samtlige fartøy som leverer til FFL-mottaket i Hvaler formelt registrert som deltakere i ordningen.

Blant de fartøyene som har levert avfall i øvrige havner er det flere gjengangere som har levert flere ganger, og som også var aktiv i forhold til leveranser i 2016. Dette kan ha sammenheng med at fartøyene opererer i områder med mye marint avfall, at de fisker med redskaper som har god oppsamlingseffekt, men kan også være et signal om at enkelte fartøy og rederier er særlig motiverte i forhold til å bidra innenfor ordningen. I tillegg har flere av de fartøyene som er registrert ved de nye mottakene (Hvaler, Måløy, Båtsfjord, og Austevoll) ikke rukket å komme i gang med oppsamling av avfall da mottakene åpnet sent i andre

⁶ I Hvaler leveres avfallet i felles storsekker som er plassert ved mottaket. Dette grunnet plassbegrensninger på de mindre fartøyene registrert i Utgårdskilen.

⁷ Veid ved mottaket.

⁸ Avfallet levert i Båtsfjord havn veies av avfallsselskapet, og er derfor ekskludert fra denne rapporten. Totalvekten av avfallet levert ved mottaket rapporteres av avfallsselskapet ved tømning av containere.

halvår. Det må derfor forventes en økning både i leverte avfallsmengder og i antall fartøy med leveranse ved en eventuell videreføring i 2018.



Bilde 4 Avfall levert av fartøyet Hermes, som har levert totalt 7300 kilo avfall i 2017. Foto: SALT

Det er i 2017 levert langt mer avfall i Tromsø og Ålesund enn ved de øvrige mottakene, noe som også var situasjonen i 2016. En oversikt over kvantum og leveranser fordelt på de enkelte havner fremgår av tabell 3 i kapittel 5 nedenfor. I andre halvår har det vært et stort fokus på oppfølging av fartøy som leverer lite avfall. I tillegg har rekruttering i hovedsak vært rettet mot fartøy som ønsker å levere ved de nye mottakene eller ved de etablerte mottakene med minst aktivitet.

Fartøyrekruttering og oppfølging av fartøy har vært tidkrevende, men nødvendig

for å oppnå en god geografisk spredning i ordningen, og for å søke å øke effekten av ordningen. Prosjektledelsen har fokusert på oppfølging av registrerte fartøy for å få innsikt i hvorfor noen fartøy leverer forholdsvis lite avfall, og for å klarlegge om ordningen kan utvikles for å øke leveransene fra disse fartøyene. Ved kontakt med fartøy og mottak er blant annet drifts- og sesongvariasjoner i fiskeriene, lite eller ingen “bifangst” av marint avfall, og lav fiskeriaktivitet i perioden grunnet andre begrensninger oppgitt som årsaker til at noen fartøy har få eller ingen leveranser i perioden. Det har i tillegg vært tett kontakt med de mottakene der det leveres minst avfall, og der det i samarbeid med mottakene er gjort tiltak for å forsøke å øke antallet registrerte fartøy som grunnlag for å øke mengden innlevert avfall. Blant annet er det tatt i bruk registreringsskjema der fiskerne kan melde seg på ordningen direkte til mottaket fremfor til prosjektledelsen for å redusere terskelen for påmelding. Mottakene har også blitt oppfordret til å kommunisere tilbudet til den lokale fiskeflåten, og det har vært kommunisert offentlig via media og Fishing For Litter sin facebookside at det er rom for nye deltakerfartøy i ordningen ved de aktuelle mottakene.

Det er også i 2017 gitt gode tilbakemeldinger på ordningen fra deltakerne. Under en workshop i Tromsø 7. september i regi av SALT og Mepex om vederlagsfri levering av marint avfall i havn, der også representanter fra myndighetsnivå deltok, fremhevet et rederi som har alle sine fartøy med i ordningen at deltakelsen har bidratt til betydelig holdningsendring ombord i rederiets fartøyer i forhold til avfallshåndtering. I den grad det er mottatt negative tilbakemeldinger fra fartøynivå, omhandler disse i hovedsak mindre praktiske problemstillinger som for eksempel egnethet av størrelse på sekkeløsninger i forhold til ulike fartøystørrelser. Dette er forhold som er søkt ivarettatt, spesielt i havner med en høy andel små fartøy (Hvaler). I tillegg etterspørres flere leveringspunkter per havn for å øke tilgjengeligheten av ordningen og forenkle leveransen for fartøy som opplever at det ikke er samsvar mellom mottak for fangstleveranse og etablerte mottak for FFL-avfall.

5. Avfallshåndtering og gjenvinning

Innsamlet avfall er i 2017 håndtert i tråd med den praksis som har vært etablert fra 2016. Dette innebærer at restavfall er håndtert i samarbeid med lokale avfallsselskap, mens gjenvinnbart fiskeriavfall håndteres i samarbeid med Nofir. Per i dag samarbeides det med Nofir om henting av gjenvinnbart fiskeriavfall ved fire mottak, hvorav tre mottak så langt har levert avfall til gjenvinning: Tromsø, Ålesund og Egersund. Videreføring av dette samarbeidet etter endt prøveperiode er ikke avklart, og må sees i sammenheng med en eventuell videreføring av ordningen i 2018. Samarbeidet omfatter i hovedsak gjenvinning av tau og nøter samlet inn via ordningen. Da det tar tid å samle opp store nok avfallsmengder har det foreløpig ikke vært aktuelt å gjenvinne avfall fra de nye mottakene i ordningen.

Fordelingen av gjenvinnbart fiskeriavfall og restavfall totalt og ved de enkelte mottak i 2017 fremgår av tabell 3. Fordelingen er basert på sortering ombord, og der fartøyene har sortert avfallet som "gjenvinnbart" ut fra definerte kriterier i ordningen, fastsatt i samarbeid med Nofir. Kategorien "restavfall" inkluderer fiskeriavfall som ved sortering ombord er vurdert som uegnet for gjenvinning. Den totale andelen fiskerirelatert avfall er derfor noe høyere enn hva tabellen tilsier.

Tabell 3

Fordeling av ulike avfallskategorier i 2017

Leveranser pr havn	Tromsø	Ålesund	Egersund	Karmøy	Hvaler	Måløy	Båtsfjord	Austevoll
Fiskeriavfall (kg)	19 383	19 078	200	690	300	260	N/A	0
Restavfall (kg)	32 397	1 470	0	0	600	0	N/A	0
Totalt (kg)	51 780	20 548	200	690	900	260	N/A	0

Tabell 3 Fordeling av ulike avfallskategorier i 2017

Det har både i 2016 og 2017 vært store variasjoner i mengde innsamlet avfall ved de enkelte mottak, med Tromsø og Ålesund som de desidert største mottakshavnene for Fishing For Litter avfall. Egersund og Karmøy har mottatt vesentlig lavere avfallsmengder. Dette har sammenheng både med antall fartøy tilknyttet de enkelte mottak, samt fartøystørrelse og redskapstype. Egersund og Karmøy har både hatt vesentlig færre fartøy, samt til dels mindre fartøy enn Tromsø og Ålesund. Leveransene i Egersund har imidlertid falt betydelig i 2017, noe som er blitt forklart med driftsmessige forhold i fiskeriene, og det har vært arbeidet med å få opp innsamlingstakten i dette området gjennom å øke antall deltakerfartøy. Det har så langt blitt levert lite avfall i de nye mottakene i Hvaler, Måløy, Båtsfjord, og Austevoll. Dette er som forventet ut fra at mottakene er etablert sent på året, og det erfaringsmessig tar tid å få ordningen innarbeidet og øke innsamlingstakten.

Fartøyene registrert i Hvaler er mindre reketralere og får derfor opp mindre mengder av avfall i forhold til for eksempel bunntrålere registrert i Ålesund og Tromsø. Mottakene i Måløy, Båtsfjord og Austevoll ble åpnet forholdsvis sent på året, og forventes derfor å få flere leveranser etter nyåret. Blant de nye mottakene er det mottatt flest leveranser i Båtsfjord, men totalvekten av disse leveransene blir først rapportert ved tømning av containere, som beskrevet i kapittel 4.

De ulike mottaksstasjoner og avfallsselskap har til dels valgt litt ulike praktiske løsninger for avfallshåndtering, tilpasset lokale forhold. Blant annet skjer sorteringen av avfall i rest- og returavfall i Ålesund i større grad hos avfallsselskapet enn det som er tilfelle ved øvrige mottak. Dette kan være årsaken til at så mye av avfallet levert i Ålesund blir gjenvunnet. Det har vært vurdert å utvikle et slikt samarbeid også i Tromsø, siden samarbeidende

avfallsselskap har vist interesse for sortering av Fishing For Litter avfall, og dette vil eventuelt kunne videreutvikles ved en videreføring i 2018.

Skillet mellom egengenerert og oppsamlet marint avfall er videreført innenfor Fishing For Litter i 2017, selv om dette i 2017 ikke har vært fremholdt som et spesifikt krav fra oppdragsgiver. Prosjektleder har likevel vurdert et slikt skille som vesentlig både av hensyn til kostnadsbildet knyttet til avfallshåndtering opp mot tilgjengelige rammer, samt av hensyn til registrering og kunnskapsinnhenting. Hvorvidt dette skillet overholdes avhenger av praksis, rutiner og holdninger om bord i det enkelte fartøy. Erfaringer fra gjennomførte plukkanalyser tyder på at det kan være praktisk vanskelig å forholde seg til sortering av avfall i flere kategorier i ombord i fiskefartøy, og at egen-generert og oppfisket avfall i enkelte tilfeller vil kunne bli blandet sammen. Tilsvarende er deler av avfallet sortert som restavfall ved plukkanalyse blitt vurdert som egnet for gjenvinning. Dette tilsier at potensialet for gjenvinning reelt er større enn det som fremgår av dagens sortering.

Det vises i den forbindelse til evaluering gjennomført av Mepex som en del av rapport om vederlagsfri levering av oppfisket marint avfall i norske havner⁹.

5.1 Gjenvinning av innsamlede materialer

En viktig målsetting med prøveordningen er å undersøke mulighetene for å gjenvinne de ressursene som tas opp fra havet i form av marint avfall. Det vises i den forbindelse til gjennomført prøveforsendelse av teiner til gjenvinning i samarbeid med Nofir, som beskrevet i kapittel 1.1. Målsetningene er videre ivarettatt gjennom plukkanalyser av innsamlet avfall som en del av kunnskapsinnhenting knyttet til Fishing For Litter. Disse resultatene vil bli rapportert særskilt som omtalt i kapittel 1.1. Prosjektledelsen har i tillegg undersøkt alternativer for gjenvinning av flere fraksjoner av avfallet som samles inn, og har i løpet av 2017 vært i dialog med Plastix, Ottersøy Containerservice AS, og TerraCycle om mulighetene for samarbeid. Det har i samråd med oppdragsgiver, jf. møte 11. september 2017 vært lagt til grunn en forutsetning om at kostnadene til gjenvinning ikke bør overstige kostnadene til alternativ avfallsbehandling for at gjenvinning skal ha prioritet. Det betales i dag for levering av avfall til gjenvinning hos Nofir etter differensierte satser ut fra kvalitet, og der de mest høyverdige materialene (nylon), er gratis å levere til gjenvinning.



Bilde 5 Gjenvinnbart avfall levert av fartøyet Ole Arvid Nergård i Tromsø 07.12.2017. Foto: Troms Fryseterminal

All transport av returavfall via Nofir skjer som returlast. Fri transport avhenger av fulle biler, noe som stiller krav til størrelsen på forsendelsen. Dette fordrer oppsamling av mengder tilsvarende omlag et trailerlass (anslagsvis 20 tonn), alternativt koordinering av transport med annen ordinær henting hos Nofir. I Egersund har henting vært samordnet med ordinær henting av returavfall fra Egersund trål og dermed har vi lyktes med å fylle opp trailere med

⁹ SALT Rapport 1018

returavfall. En utfordring i denne sammenheng har vært at det tar tid å opparbeide tilstrekkelige mengder returavfall til å gjennomføre transport. Dette har begrenset mengden innsamlet fiskeriavfall som har gått videre til gjenvinning innenfor de enkelte oppsamlingsår. Det ble i 2016 opparbeidet et lager av returavfall for gjenvinning som inngår i behandlet avfallsmengde til gjenvinning i 2017. Dette forholdet ble beskrevet i rapport *M 744 / 2016 "Fishing For Litter" som tiltak for marin forøpling i Norge. Gjennomføring av en prøveordning i 3 norske havner i 2016*. Tilsvarende er det opparbeidet restlager av gjenvinnbart avfall ved flere mottak som vil kunne gå til gjenvinning i 2018. Også avfall samlet inn ved de nye mottakene vil ved en eventuell videreføring av ordningen gå til gjenvinning i 2018.

Totalt er det i løpet av prøveperioden transportert 51 tonn¹⁰ fiskeriavfall fra Fishing Fishing For Litter til gjenvinning via Nofir, hvorav 46 tonn er transporter i 2017.

Nofirs monteringsrapporter viser at andelen av nylon (PA6) har vært omlag 30 prosent. Nofir har i 2017 signalisert at de opplever deltakelsen i Fishing For Litter som ressurskrevende, samtidig som verdien av mottatte materialer er begrenset. En eventuell videre deltakelse vil derfor avhenge av at Nofir får full kompensasjon for sine kostnader ved å ta del i ordningen.

6. Status kunnskapsinnhenting

Økt fokus på kunnskapsinnhenting via Fishing For Litter har vært fremmet som et særskilt fokusområde i 2017. Det er på denne bakgrunn søkt og innvilget støtte gjennom Miljødirektoratets tilskuddsordning til tiltak mot marin forøpling for å styrke plukksorteringen av avfall innenfor ordningen. Dette tilskuddet ble tildelt sommeren 2017, og skal brukes på gjennomføring av plukkanalyser ved de fire opprinnelige mottakene Tromsø, Ålesund, Egersund og Karmøy. Hittil har vi gjennomført tre plukkanalyser av innsamlet avfall i andre halvår 2017, én i Ålesund og to i Tromsø. Det er videre planlagt tre analyser til, som skal gjennomføres i perioden desember 2017 til februar 2018. Ved en eventuell stans i ordningen fra nyttår i påvente av avklaring av videreføring, vil plukkanalyser måtte være avgrenset til avfall samlet inn i løpet av siste del av 2017. Det har per dags dato ikke vært grunnlag for å gjennomføre plukkanalyser i Egersund og Karmøy fordi avfallsmengdene har vært for små.

Formålet med plukkanalysene er å få økt kunnskap om:

- Avfallskilder
- Sammensetning og redskapstyper
- Årsak til at avfallet har endt opp i det marine miljø
- Regionale variasjoner knyttet til marin forøpling
- Anslag over hvor lenge avfallet har ligget i havet.

I tillegg samarbeides det med avfallsselskapene i Tromsø, Ålesund, Egersund og Karmøy om supplerende sorteringstjenester. Avfallsselskapene skal sortere to til tre storsekker ved tømning av restavfallscontainerene og rapportere resultatene til prosjektledelsen. Disse enkle sorteringene vil supplere plukkanalysene gjennomført av SALT. Hovedformålet er å analysere gjenvinnbarheten av restavfallet, og deretter gjenvinne mest mulig av avfallet som eventuelt er feilsortert ombord på fartøy.

¹⁰ Foreløpige tall per 01.12.2017.



Bilde 6 SALT har fått god hjelp fra avfallsselskaper og fiskere ved plukksortering av avfall i 2017. Her fra plukksorteringen hos Sunnmøre Transport i Ålesund 20.09.2017. Foto: SALT

Det har i tillegg vært et ønske om å styrke registreringen av hvor innsamlet avfall geografisk er samlet opp. Dette er så langt ivare tatt gjennom et samarbeid med Fiskeridirektoratet om sporingsdata som beskrevet i rapport av 01.12.16. Fiskeridirektoratet vil utarbeide sporingsdata for alle Fishing For Litter leveranser i 2017 som vil inngå i egen rapport angående kunnskapsinnhenting via Fishing For Litter. Det er videre forsøkt innarbeidet en praksis for rapportering direkte fra fartøyene til prosjektledelsen via mail eller mms ved funn av større avfallsmengder. Både de registrerte og nye fartøyer har vært oppfordret til å bruke denne rapporteringsløsningen, men har i liten eller ingen grad fulgt opp. Noen fartøy har festet lapper med koordinatene på større funn, men disse koordinatene blir ikke alltid notert av mottaket og dermed heller ikke rapportert videre til prosjektledelsen. Mottatte eksempler viser at det er et potensiale for økt geografisk registrering av funn.



Bilde 7, Eksempel 1: Markering av større funn.
Registrert under plukksorteringen i Ålesund 20.09.2017.
Foto: SALT



Bilde 8, Eksempel 2: Markering av større funn. Levert av
fartøyet Kasfjord i Tromsø 01.12.2017. Foto: Troms
Fryseterminal

7. Rapportering og regnskap

I henhold til endrede krav fra OSPAR til avfallsrapportering i 2016 er følgende registrering av innsamlet avfall lagt til grunn som utgangspunkt for videre rapportering:

- Antall deltakerfartøy per havn og kalenderår
- Total vekt innsamlet avfall (oppgitt i kg) per havn og per kalenderår.

Ferdig utfylt skjema for rapportering til OSPAR i 2017 ligger som vedlegg 1 til denne rapporten.

I tillegg til drifts- og etableringskostnader, har økningen i antall mottak og fartøy i 2017 medført økte administrasjonskostnader knyttet til planlegging, organisering og tilrettelegging, samt til rekruttering og oppfølging av deltagende aktører i ordningen i andre halvår. Regnskap for 2017 vil bli fremlagt per 31.12.16 ved regnskapsårets slutt som et tillegg til rapporten.

8. Konklusjon og erfaringer 2016-2017

Fishing For Litter-ordningen har blitt godt mottatt av fiskeflåten i Norge siden starten av prøveordningen i 2016. Det har vært tydelig at fiskerne ønsker å engasjere seg i kampen mot marin forøpling, og er motivert til å delta i den internasjonale miljødugnaden.

I løpet av den toårige Fishing For Litter prøveordningen har det blitt levert totalt 123 tonn marint avfall til mottakene. Innsamlede avfallsmengder fremgår av tabell 4 under.

Tabell 4

Mottatte leveranser (antall og totalkvantum) ved havnene i 2016-2017

Leveranser pr havn	Tromsø	Ålesund	Egersund	Karmøy	Hvaler	Måløy	Båtsfjord	Austevoll
Antall leveranser pr havn	67	25	14	2	N/A	1	5	0
Kvantum (kg)	74 510	43 515	2 686	690	900	260	N/A	0

Tabell 4 Mottatte leveranser (antall og totalkvantum) ved havnene i 2016-2017

Av dette har 77 tonn vært sortert som gjenvinnbart fiskeriavfall og 46 tonn som restavfall. Fordelingen av avfallet fremgår i tabell 5 under.

Tabell 5

Fordeling av ulike avfallskategorier i 2016-2017

Leveranser pr havn	Tromsø	Ålesund	Egersund	Karmøy	Hvaler	Måløy	Båtsfjord	Austevoll
Fiskeriavfall (kg)	31 863	41 545	2 208	690	300	260	N/A	0
Restavfall (kg)	42 647	1 970	478	0	600	0	N/A	0
Totalt (kg)	74 510	43 515	2 686	690	900	260	N/A	0

Tabell 5 Fordeling av ulike avfallskategorier i 2016-2017

Totalt 52 kilo gjenvinnbart fiskeriavfall er i løpet av prøveordningen sendt til gjenvinning via Nofir, som beskrevet i kapittel 5.1.¹¹

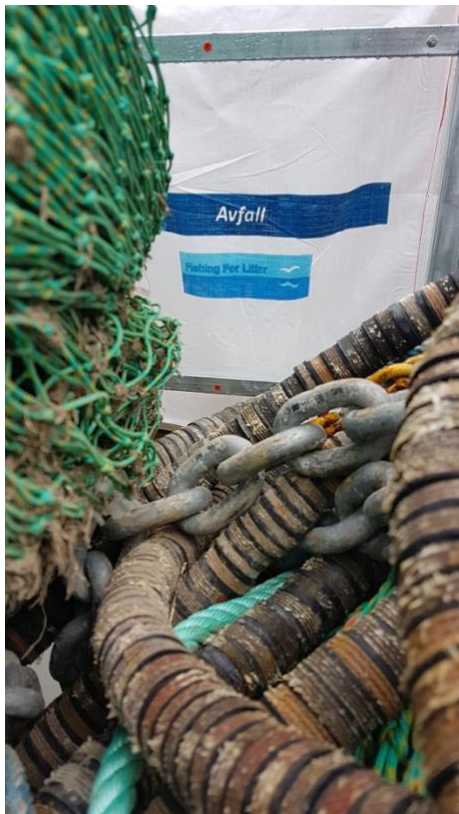
De mest aktive mottakene i ordningen har vært Tromsø og Ålesund, men det forventes ved en eventuell videreføring, økte avfallsmengder i de nye mottakene fra begynnelsen av 2018. Den tette oppfølgingen av mottak med begrensede leveranser bør fortsette i 2018, dersom Fishing For Litter ordningen videreføres.

Oppsamlet mengde avfall vil variere med redskapstyper, fangstområder og driftsmessige forhold. Målet i 2016 var å rekruttere fartøy med stort oppsamlingspotensiale, og der havgående bunntrålere har vært prioritert. I 2017 har målet derimot vært å rekruttere flere fartøy med varierende redskapstyper og størrelser. Ved å inkludere en større variasjon av fartøy i ordningen, åpnes det for muligheter til å samle informasjon om forskjellene mellom fartøy- og redskapstyper med tanke på oppsamlingspotensialet for marint avfall, samt økt informasjon om regionale forskjeller. Samtidig åpnes det for større variasjon i innsamlingstakt og avfallsmengder.

Tross økning i antall mottak og rekruttering av nye fartøy i 2017, har antallet fartøy som har levert avfall innenfor ordning per 1. desember gått ned sammenlignet med 2016. Dette skyldes primært at nye fartøy er kommet sent inn i ordningen og i liten grad har rukket å levere avfall per dags dato. Nedgangen sammenlignet med 2016 vurderes primært å ha sammenheng med driftsmessige forhold, og der blant annet nedgangen i leveranser i Egersund, som beskrevet i kapittel 5, anses å ha betydning. Innsamlet kvantum totalt i 2017 har likevel økt. Dette tilskrives at ordningen har fått virke over tid, og der de opprinnelige deltakerfartøyene har kunne øke sin effektivitet i forhold til avfallslevering som følge av at ordningen er godt innarbeidet. Dette til forskjell fra i 2016 der det tok tid å få ordningen

¹¹ Foreløpige tall per 01.12.2017.

innarbeidet i første halvår og å få opp innsamlingstakten. Innsamlet kvantum, antall leveranser og påmeldte fartøy med leveranse forventes å øke ved en eventuell videreføring av ordningen i 2018. Fortsatt tett oppfølging for å informere om ordningen og motivere til deltakelse anses likevel viktig ved en eventuell videreføring. Samtidig viser erfaringene at det må påregnes til dels stor variasjon i hvor aktivt de enkelte fartøy tar del i ordningen gjennom året - og fra år til år, som følge av naturlige driftsvariasjoner. Dette tilsier at det vil kunne være et større antall fartøy tilknyttet ordningen enn det antall som til enhver tid leverer avfall, og der aktiv deltakelse vil kunne veksle mellom fartøyene i takt med sesongsvingninger.



Bilde 9 Fiskeriavfall ved Fishing For Litter mottaket i Hvaler

En viktig målsetning med prøveordningen har vært å øke fiskernes bevissthet i forhold til egne bidrag av søppel til miljøet. Fishing For Litter er en miljødugnad, og fiskerne gis ingen kompensasjon for sin innsats med å bringe marint avfall på land. Fiskernes motivasjon til å bidra til renere hav vil derfor være avgjørende ved videreføring av en ordning med gratis levering av marint avfall. Basert på tilbakemeldingene fra fiskere som prosjektledelsen har vært i kontakt med, kan det konkluderes med at de fleste fiskere er motivert til å bidra med å rydde egne fangstfelt for marint avfall, og ønsker å kunne levere marint avfall ved anløp i havn i istedenfor å la det ligge i havet. Samtidig erfarer enkelte fartøy samler opp så mye avfall at kostnadene knyttet til levering kan oppleves som en barriere, dersom det ikke gis tilbud om gratis levering.

Fiskeriaktivitet er en av kildene til marint avfall, både i Norge og globalt, samtidig som sunne hav er en forutsetning for et bærekraftig fiske. Det er derfor spesielt viktig å inkludere fiskerne i kampen mot marint avfall. Rederier og enkeltfiskere involvert i Fishing For Litter har gitt tilbakemeldinger på holdningsendringer innen næringen i de siste årene og økt bevissthet rundt håndtering av eget avfall. Samtidig har prøveordningen bidratt til økt fokus på problemstillingen. Det er ikke gjennomført måling av effekter knyttet til holdningsendringer som en del av prøveordningen. Samtidig har prosjektledelsen

mottatt klare tilbakemeldinger fra deltakende rederier om at ordningen har hatt positiv effekt. Å videreføre arbeidet for økt bevisstgjøring gjennom Fishing For Litter anses derfor viktig for å styrke en langvarig endring i adferd og kultur.

Vedlegg

Vedlegg 1: Rapporteringsskjema OSPAR Fishing For Litter.

Year	Country	Harbour	Latitude	Longitude	Number of vessels	Weight of waste (kg)	Notes								
2017	Norway	Tromsø	69,6489	18,95508	25	51780	Fishery related: 19383, Other: 32397								
2017	Norway	Ålesund	62,47225	6,15492	31	20548	Fishery related: 19078, Other: 1470								
2017	Norway	Egersund	58,45133	5,9997	5	200	Fishery related: 200								
2017	Norway	Karmøy	59,26108	5,18016	5	690	Fishery related: 690								
2017	Norway	Hvaler	59,07813	10,8705	4	900	Fishery related: 300, Other: 600								
2017	Norway	Måley	61,92986	5,1185	7	260	Fishery related: 260								
2017	Norway	Båtsfjord	70,63003	29,72562	14	N/A	Waste will be weighted by the waste management company once the containers are full.								
2017	Norway	Austevoll	60,00606	5,207	1	0	Newly opened harbour.								
							29 of the participating vessels are registered in more than one harbour.								
							Total number of vessels: 49								

Vedlegg 2. NRK Østfold sin nyhetssak om åpningen av mottaket i Hvaler 12.08.2017.

Fiskere på Hvaler skal bidra til et renere hav

I dag åpnet det første «Fishing for litter»-mottaket på Østlandet. Det gjør at fiskere på Utgårdskilen kan levere inn avfall som de får opp fra sjøen.



Klima- og miljøminister Vidar Helgesen åpnet i dag et Fishing for litter mottak i Utgårdskilen på Hvaler.
FOTO: JENS FRØLICH HOLTE, KLIMA OG MILJØ DEP


Heidi Gonnæs
Journalist

© Publisert 12.08.2017, kl. 12:46

«Fishing for litter» skal gjøre det enkelt og gratis for fiskerne å kvitte seg med søppelet de ufrivillig får med seg under fiske. Det nye mottaket som ble åpnet i dag av Klima- og miljøminister ligger i Utgårdskilen på Hvaler.

“ *Vi er en havnasjon og vi skal leve av rent hav i ti-årene og hundreårene fremover.*

 KLIMA- OG MILJØMINISTER VIDAR HELGESEN

Frivillig ordning for fiskere

«Fishing for litter» er en internasjonal dugnad som stadig flere fiskere i Norge kan bidra til. Det nye mottaket i Utgårdskilen på Hvaler er det femte i landet, og det aller første på Østlandet, forteller Klima- og miljøminister Vidar Helgesen.

- Det er uhyrlige mengder plast i havene, og mange fiskere får plast ufrivillig i garn, trål eller not og må håndtere det på en måte.
- Før hadde vi ikke stasjoner hvor dette kunne leveres inn. Da havnet nok dessverre det meste i havet, forteller klima- og miljøministeren.



Fiskerne på Hvaler kan nå levere plastsjøppel de får i redskapen, på anlegget Fishing for litter.

FOTO: LISE GRO ANDERSEN / NRK

Sjøppelet i havet kan skade Norge som fiskerinasjon

Ifølge Miljødirektoratet er forurensning av havet en av de største miljøutfordringene vi har. Og omfanget øker. Klima- og miljøminister Vidar Helgesen understreker at det viktig å ta tak i problemet.

– Vi vet at store plastsjøppelbiter kan bli til mindre og mindre biter. De finner veien inn i næringskjeden i fisk og blåskjell og reker, og det kan ha helsekonsekvenser og det kan ha dårlig rykte-konsekvenser for norsk sjømat hvis vi ikke rydder opp.

– *Truer all plastikken i havet Norge som fiskerinasjon?*

–Jeg mener at det ikke skal så veldig mange stygge medieoppslag til i internasjonale medier om plast i fisk før fisk blir et mer problematisert produkt, forteller Helgesen.

Ordningen inngår i en handlingsplan mot marin forurensning under OSPAR – et samarbeid mellom landene ved Nord-Øst-Atlanteren, skriver regjeringen på sine nettsider.

Dobler antall mottak

Klima- og miljøministeren sier det er veldig viktig at vi demonstrerer at vi gjør hva vi kan for at norske farvann skal være rene.

Ordningen med Fishing for Litter ble opprettet som et pilotprosjekt i 2016. Så langt har det vært fire mottaksstasjoner; i Tromsø, Ålesund, Egersund og Karmøy. I løpet av det første året leverte fiskere inn 48 tonn avfall, ifølge Klima- og miljødepartementet

Snart kommer også ordningen på plass i Finnmark, Sogn og Fjordane og Hordaland.



FOTO: TORA KLEVÅS

Vedlegg 3. NRK Sogn og Fjordane sin nyhetssak om mottaket i Måløy 29.09.2017.

NRK Nyheter Sport TV Radio Distrikt

Sogn og Fjordane DAB Tips oss! Vestlandsrevyen Høyr sendinga

– Trist å sjå all driten

MÅLØY (NRK): Fiskarane får tonnevis av plast og søppel på kroken på kvar tur.



**Harald Kolseth**
Journalist

**Asgeir Heimdal Reksnes**
Journalist

Publisert 29.09.2017, kl. 05:16

PÅ KROKEN: Tre fulle kar med søppel henta opp frå havet med krok og line.
FOTO: HARALD KOLSETH / NRK



– Vi har hatt ein fin tur i Nordsjøen, ok fiske og bra vær, men det har hatt ei negativ side også med all den driten vi har fått opp med lina.

Skipper Stig-Jarle Ervik på linebåten Fjellmøy lossar fangsten frå Nordsjøen ved kaia i Måløy. Men om bord i båten er det som vanleg ikkje berre fisk. På kaia står det triste synet av tre veldige plastkar fulle av skrot og søppel.

– Det er trist å sjå. Her er store mengder tauverk, vaierar, brannslangar frå plattformer, stropper, lin, garn og trosser, sukker Ervik oppgitt.



OPPGITT: Stig-Jarle Ervik frå Stad er oppgitt over all søpla.
FOTO: HARALD KOLSETH / NRK

Enorme mengder søppel

Autolineebåtar er den "perfekte" reiskapen til å få med seg rusk og rask frå havbotnen. Kilometerlange liner med over 4000 krokar går langs havbotnen. Resultatet er ikkje berre fisk, men også enorme mengder søppel.

– Avfallet varierer, i nærleiken av oljeplattformer er det mykje filler, rusk og rask som er kasta på sjøen frå plattformene. Utanfor fjordane finn vi store mengder plast som har drive ut mot havet, på fiskefeltene finn vi havarerte fiskereiskap, forklarar Ervik.



TRIST: Dette er kvardagskost for linefiskarar på havet.

FOTO: HARALD KOLSETH / NRK

Ryddeksjon på havet skal få vekk svineri

Gjennom aksjonen "Fishing for litter" skal fiskarane få levere avfall dei finn på havet gratis. Gjennom året kostar det fort 40 000 i året å levere andre sitt søppel på land. No slepp fiskarane kostnaden.



VIL HJELPE: Frode Refvik (t.v.) i Måløyterminalen er nøgd med at fiskarane no kan få sleppe å betale avfallsgebyr for andre sitt boss.

FOTO: HARALD KOLSETH / NRK

"Fishing for litter" er ein internasjonal dugnad som dukkar opp stadig fleire stadar i Norge. Den skal gjere det enkelt og gratis for fiskarane å kvitte seg med søppelet dei får om bord.

Frode Refvik i Måløyterminalen er klar til å ta i mot avfall:

– Det er mykje svineri som ligg i Nordsjøen. Fiskarane gjer ein

kjempejobb når dei tek det med seg på land, og no skal dei sleppe å betale for det sjølv. Det gjer jo det endå meir positivt og motiverande, seier Frode Refvik.

› LES OGSÅ: [Søppelbølgen som drep](#)

Ikkje kjekt å betale for andre sitt boss

Ervik seier innsparinga for deira del kjem raskt på nærmare 40 000 kroner.

– Det er ikkje kjekt å måtte betale for andre sitt boss. No blir det enklare og kjekkare å ta vare på ting som ikkje er vårt eige, seier Ervik.

Ervik trur medviten forøpling frå fiskeri- og oljenæringa i Norge i dag er minimal, men det tek tusenvis av år å bryte ned søpla som alt ligg der.

– Ein linebåt er eit godt ryddereiskap i alle fall. Eg trur folk er blitt meir bevisste, vi ser at det er gammalt søppel, seier Ervik.

🕒 Publisert 29.09.2017, kl. 05:16



Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | Faks: 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.